

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-03-15 Nr. NV-566

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-23-323 TAIS-23-1195(2)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽUVININKYSTĖS ĮSTATYMO NR. VIII-1756 2, 6, 14, 14 ¹ , 14 ³ , 14 ⁴ , 15, 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2334		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2023-02-01	Aplinkos ministerija	Pasirenkama ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Svarstyti LRV posėdyje (B dalyje) ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo nariai A. Gedvilienė, A. Petrošius, K. Adomaitis, R. Vaitkus, L. Jonauskas, A. Mazuronis, E. Dobrowolska, M. Matijošaitis, S. Gentvilas, L. Girskienė, A. Vyšniauskas įregistravo Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 2, 6, 14, 14¹, 14³, 14⁴, 15, 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-2334, kuriuo siūloma:

- koreguoti sąvoką „perleidžiamoji teisė į žvejybos vidaus vandenyse kvotą“, numatant galimybę ūkio subjektui perduoti turimą žvejybos kvotą ne tik kitam ūkio subjektui, bet ir už atlygį perleisti aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai (Aplinkos projektų valdymo agentūrai);
- nustatyti verslinės žvejybos vidaus vandenų telkiniuose apribojimus, uždraudžiant (upinių nęgių, migruojančių ungurių ir seliavų) verslinę žvejybą visuose vidaus vandenų telkiniuose, išskyrus specializuotąją stintų žvejybą, žvejybą Kuršių mariose, polderiuose ir privačiuose vidaus vandenų telkiniuose, kuriuose neorganizuojama limituota žvejyba. Numatyti, kad vidaus vandenyse būtų galima ir žvejyba, sertifikuota kaip tautinis paveldas arba įtraukta į Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą;
- numatyti galimybę Kuršių mariose žvejojančioms įmonėms pasitraukti iš verslo, gaunant išmoką. Ūkio subjektas, perleisdamas teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai, privalėtų perleisti visą jam skirtą žvejybos kvotą. Išmoka būtų apskaičiuojama vadovaujantis aplinkos ministro patvirtinta metodika ir išmokama iš valstybės biudžeto lėšų, vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka;
- nustatyti, kad verslinė žvejyba būtų reglamentuojama įvertinus žuvų išteklių tyrimų duomenis, tačiau aplinkos ministras privalėtų mažinti verslinės žvejybos limitą Kuršių mariose ne mažesne apimtimi nei žvejybos kvotos, kurias ūkio subjektai turėjo šio įstatymo nustatyta tvarka perleidę teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai;
- panaikinti privilegiją žvejybos plotų naudotojams gauti verslinės žvejybos vidaus vandenyse leidimą be aukciono, neįgijus teisės į žvejybos vidaus vandenyse kvotą ir žvejybos kvotos;
- numatyti, kad be rašytinio žvejybos ploto naudotojo ar privataus ežero savininko sutikimo specialiosios žvejybos leidimai galėtų būti išduodami žvejybai mokslinių, veterinarinių tyrimų ar stebėsenos tikslais, arba ypatingos ekologinės situacijos atvejais. Išliktų prievolė gauti rašytinį sutikimą žvejojant žuvivaisos, biologinės melioracijos ar mokymo tikslais.

Vertinant Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją, darytina išvada, kad nurodytos problemos (pvz., per didelis žvejybos Kuršių mariose ir kituose vidaus vandenyse intensyvumas, kai kurių žuvų rūšių pergaudymas, dėl to senkantys ir nespėjantys atsikurti gamtos ištekliai) yra aktualios, pagrįstos atliktų mokslinių studijų duomenimis.

Pastebėtina, kad šio įstatymo projekto tikslas iš esmės yra toks pats, kaip ir 2021 m. pavasarį Seime registruoto Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projekto dėl verslinės žvejybos uždraudimo Kuršių mariose ir vidaus vandenyse (dėl jo Vyriausybė 2021 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 989 pateikė išvadą, siūlydama iš esmės pritarti, tačiau tobulinti jį pagal pateiktas pastabas). Svarstymo Seimo komitetuose metu užsitęsęs diskusijoms ir neradus bendro sutarimo (daugiausia dėl kompensavimo modelio), nutarta įregistruoti naują Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projektą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Nutarimo projektu siūlomos priemonės sudaro galimybę įgyvendinti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 6.4.18 priemonę „Siekiant vidaus vandenyse ir Baltijos jūros priekrantėje apsaugoti migruojančias žuvų rūšis ir teikti prioritetą mėgėjų žvejybai, peržiūrėti verslinę žvejybą reguliuojančias teises ir paramos pasitraukimui iš žuvininkystės verslo arba kompensavimo ūkio subjektams dėl pablogintų verslinės žvejybos sąlygų ar jos uždraudimo priemones, verslinę žvejybą vidaus vandenyse ir Baltijos jūros priekrantėje sustabdom, reikšmingai apribojant (draudžiami įrankiai, būdai ar akvatorijos) arba perorientuojant į tradicinę mažos apimties žvejybą“. Numatoma, Įstatymo projektui įgyvendinti (kompensacijoms verslui) bendrai reikės apie 6 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų (apie 2-3 mln. Eur kasmet 2024-2025 m.). Siūloma, kad lėšos būtų išmokamos per 2 metus nuo Įstatymo projekto priėmimo. Pereinamasis laikotarpis įstatymo projekte nenumatytas – seliavų, ungurių ir nęgių žvejyba būtų uždrausta nuo įstatymo įsigaliojimo dienos. Sprendimą dėl pasitraukimo iš žvejybos Kuršių mariose priimtų pačios žvejybos įmonės.

Nutarimo projektu **siūloma iš esmės pritarti** Žuvininkystės įstatymo Nr. VIII-1756 2, 6, 14, 14¹, 14³, 14⁴, 15, 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2334 (toliau – Projektas), tačiau pasiūlyti Seimui **tobulinti** jį pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad, pagal Projekto nuostatas, galimybė pasitraukti iš verslo gaunant išmoką bus sudaryta tik Kuršių mariose žvejojančioms įmonėms. Pagal Projekto 3 str. 1 dalimi keičiamo Žuvininkystės įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 14 str. 1 dalies nuostatas, upinių nęgių, migruojančių ungurių ir seliavų verslinė žvejyba uždraudžiama. Kadangi perleidžiamosios teisės į upinių nęgių, seliavų ir migruojančių ungurių žvejybos vidaus vandenyse kvotas yra paskirtos 2022–2026 metams, migruojančių ungurių žvejybos dalyje upelių kvotos paskirtos iki 2025 m. imtinai, siūlytina galimybę perleisti teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai suteikti ne tik žvejybą Kuršių mariose vykdančioms ūkio subjektams, bet visiems vidaus vandenyse verslinę žvejybą vykdančioms ūkio subjektams, jei jų vykdomą žvejybą numatoma uždrausti ar apriboti. Projekto 2 str. keičiamo įstatymo 6 str. 3 dalyje nustatoma, kad aplinkos ministras mažina verslinės žvejybos limitus Kuršių mariose ne mažesne apimtimi nei žvejybos kvotos, kurias ūkio subjektai turėjo šio įstatymo nustatyta tvarka perleidę teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai, taigi manytina, kad žvejybos limitai gali būti mažinami ir didesne apimtimi nei perleistų žvejybos kvotų dydis. Laikantis Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 str. 2 dalies 6 punkte nustatyto teisėkūros aiškumo principo, siūlytina aiškiau apibrėžti, kaip bus nustatomas verslinės žvejybos limitas priėmus Projektą.

2. Atsižvelgiant į Projektu siūlomus keičiamo įstatymo 14 str. 1 dalies pakeitimus, siūlytina pripažinti netekusia galios keičiamo įstatymo 2 str. 42 dalį, kurioje apibrėžiama sąvoka „žuvų gaudyklė“, kadangi pagal Projektą pakeistame įstatyme ši sąvoka nebūtų vartojama.

3. Projekto 3 str. 1 dalimi keičiamo įstatymo 14 str. 1 dalyje nenurodyta, kokių rūšių žuvų specializuotoji verslinė žvejyba būtų leidžiama vidaus vandenių telkiniuose. Sprendžiant iš Projekto aiškinamojo rašto ir lyginamojo varianto nuostatų, Projektu siekiama vidaus vandenių telkiniuose leisti specializuotąją verslinę stintų žvejybą. Atsižvelgiant į tai, kad nėra žuvų išteklių mokslinių tyrimų išvadų, pagrindžiančių poreikį drausti specializuotąją upinių nęgių verslinę žvejybą, siūlytina tokios žvejybos nedrausti. Siūlytina patikslinti Projekto 3 str. 1 dalimi keičiamo įstatymo 14 str. 1 dalį numatant, kad vidaus vandenių telkiniuose aplinkos ministro nustatyta tvarka leidžiama specializuotoji stintų ir upinių nęgių verslinė žvejyba.

4. Pagal Projekto 3 str. 1 dalimi keičiamo įstatymo 14 str. 1 dalies nuostatas, numatyta uždrausti migruojančių ungurių verslinę žvejybą, todėl siūlytina keičiamo įstatymo 14¹ str. 3 dalyje išbraukti nuostatas, susijusias su ungurių žvejybos kvotomis, – 2 punkte išbraukti žodžius „ar ungurių“, o 3 punktą pripažinti netekusiu galios. Šio punkto nuostatos jau nebeaktualios nuo 2018 m.

5. Projekto 6 str. keičiamo įstatymo 14⁴ str. 2 ir 3 dalyse siūloma nustatyti, kad išmokos, kurias gauna ūkio subjektas už perleidžiamą teisę į žvejybos kvotą, apskaičiavimo ir mokėjimo tvarką nustato aplinkos ministras. Siūlytina esmines teisių į žvejybos kvotas perleidimo sąlygas reglamentuoti įstatyme, papildant įstatymo 6 str. 5 dalimi. Galimybę perleisti teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai siūlytina suteikti ūkio subjektams, kurie iki 2023 m. (esminių verslinės žvejybos apribojimų) vykdė verslinę žvejybą valstybiniuose vidaus vandenių telkiniuose.

Vadovaujantis keičiamo įstatymo 14¹ str. 1 dalies nuostatomis, teisė į žvejybos kvotą suteikiama 5 kalendorinių metų laikotarpiui. Atsižvelgiant į tai, išmokas iš valstybės biudžeto lėšų, kurias gautų ūkio subjektai už perleidžiamą teisę į žvejybos kvotą, siūlytina skaičiuoti įvertinant per 5 metus (2018–2022 m. laikotarpiu) ūkio

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

subjektų iš žvejybos veiklos gautas pajamas, turėtą ilgalaikį turtą, darbo vietas, nuostolius, susijusius su finansinių įsipareigojimų vykdymu įgyvendinant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemones.

6. Projekto 9 str. 1 dalyje siūloma nustatyti, kad įstatymas įsigalioja 2023 m. sausio 1 d. Kad būtų tinkamai suplanuotos valstybės biudžeto lėšos išmokoms, kurias gautų ūkio subjektai už aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai perleistas teises į žvejybos kvotą (Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad išmokoms už perleistas teises į žvejybos Kuršių mariose kvotą reikės apie 5 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų, papildomai išmokoms teisę žvejoti upines nęges, seliavas ir migruojančius ungurius turėjusiems asmenims preliminariai reikėtų dar apie 1 mln. Eur), siūlytina nustatyti įstatymo įsigaliojimo datą, ne ankstesnę kaip **2024 m. sausio 1 d.**, ir atitinkamai patikslinti Projekto 9 straipsnio 1 ir 2 dalis.

Siūlytinis Projekto 6 str. keičiamo įstatymo 14⁴ str. 5 dalyje nustatytos esminės teisių į žvejybos kvotas perleidimo sąlygos atitiktų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 107 str. 1 dalyje nustatytus valstybės pagalbos kriterijus, todėl būtų laikytinos valstybės pagalba. Kai ūkio subjektui teikiama parama atitinka valstybės pagalbos kriterijus, apie tai būtina iš anksto informuoti Europos Komisiją, kaip to reikalauja Sutarties 108 str. 3 dalies nuostatos, pateikiant pranešimą apie numatomą teikti valstybės pagalbą. Pažymėtina, kad pagalbos priemonės negali būti pradėtos įgyvendinti, iki bus gautas Europos Komisijos pritarimas.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Nutarimo projektu siūlomas aiškus siūlomų priemonių įgyvendinimo mechanizmas, siekiant numatyti Kuršių mariose ir visiems kitiems vidaus vandenyse verslinę žvejybą vykdančiams ūkio subjektams pasitraukti iš verslo, jei jų vykdomą žvejybą numatoma uždrausti ar apriboti, gaunant kompensacinę išmoką už perleidžiamą teisę į žvejybos kvotą aplinkos ministro įgaliotai biudžetinei įstaigai. Siekiant tinkamai pasirengti Įstatymų projektais siūlomų nuostatų įgyvendinimui (įskaitant aplinkos ministro tvirtinamos išmokos, kurią gauna ūkio subjektas už perleidžiamą teisę į žvejybos kvotą, apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos parengimą) siūloma nustatyti įstatymo įsigaliojimo datą, ne ankstesnę kaip 2024 m. sausio 1 d. Dėl lėšų poreikio Įstatymo projekte numatytoms išmokoms mokėti tam tikrais biudžetinais metais turėtų būti susitarta Ministro Pirmininko, finansų ministro ir aplinkos ministro pasitarimų dėl atitinkamų metų strateginių tikslų, planuojamų pasiekti rezultatų ir asignavimų limitų ministrui pavestoms valdymo sritims metu. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad siūlomas įgyvendinimo terminas tinkamas ir pakankamas, kad atsakinga institucija spėtų tinkamai pasiruošti teisinio reguliavimo pakeitimų įgyvendinimui.

STEBĖSENA

Stebėsenos rodikliai nenustatyti.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektas buvo skelbiamas Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje derinti su suinteresuotomis valstybės institucijomis, visuomene (tarp jų ir tikslinėmis grupėmis – asocijuotomis žvejybos verslo struktūromis).

Numatoma, kad inicijuojami teisinio reguliavimo pakeitimai tiesiogiai paveiks versline žvejybos veikla užsiimančius ūkio subjektus. Kuršių mariose žvejoja 46 įmonės. Perleidžiamosios teisės į seliavų žvejybos kvotas suteiktos 22 įmonėms žvejoti 25 ežeruose iki 2026 m. Perleidžiamosios teisės į ungurių žvejybos kvotas iki 2024, 2025, 2026 m. suteiktos 15 įmonių. Perleidžiamosios teisės į nęgių žvejybos kvotas iki 2026 m. suteiktos 4 įmonėms žvejoti nęges Šventosios upėje, 2 įmonėms – Nemune. Vidaus vandenyse žvejojančiose įmonėse įdarbinta apie 300 darbuotojų. Į tikslinių grupių siūlymus atsižvelgta (išskyrus žemiau nurodytą Aukštaitijos žvejų verslininkų asociacijos pastabą).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas suderintas su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Aplinkos apsaugos departamentu. Atsižvelgta į Konkurencijos tarybos pastabą (pasirinkta viena iš pateiktų alternatyvų kompensuoti daugiau nei kvotos rinkos vertė ir taikyti Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisykles, t. y. siūloma aiškiai nustatyti, kad minėtos išmokos galės būti mokamos tik prieš tai gavus Europos Komisijos patvirtinimą).

Atsižvelgta į Priekrantės verslinės ir rekreacinės žuvininkystės asociacijos ir žuvininkystės įmonių asociacijos „Lampetra“ pastabas.

Lieka atsižvelgta iš dalies į Žemės ūkio ministerijos pastabą ir neatsižvelgta į Aukštaitijos žvejų verslininkų asociacijos (AŽVA) pastabą (motyvai dėl neatsižvelgimo pateikiami derinimo pažymoje):

- ŽŪM siūlo nustatyti leidimą žvejoti seliavas bei upines nęges, jei šių žuvų ištekliai konkrečiuose vandens

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

telkiniuose gali būti naudojami vadovaujantis mokslinių tyrimų duomenimis (AM nutarimo projekte atsižvelgė į siūlymą nedrausti upinių nęgių verslinės žvejybos, tačiau laikosi nuomonės, jog netikslinga leisti seliavų verslinę žvejybą visuose ežeruose, kuriuose šių žuvų išteklių pakanka);

- AŽVA nepritaria nutarimo projekte numatytam seliavų ir migruojančių ungurių verslinės žvejybos vidaus vandenyse draudimui, motyvuodami tuo, kad tai prieštarauja Žuvininkystės įstatymo 6 str. nuostatoms.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 6 savaites.

Gavus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą ir vertinant liekančias iš dalies atsižvelgtas/neatsižvelgtas Žemės ūkio ministerijos, asocijuotos žuvininkystės verslo struktūros pastabas, siūlytina nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas